

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătinându-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr.
a treia-oră 5 cr.; și timbru de 30 cr.Redacția și administrația: Strada Poplăcii Nr. 15.
Telefon Nr. 14.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înapoiază.
Numele singuratică la 5 cr. se vînd la „Institutul Tipografic“.

Începuturi timide.

Pe când în *csárda* Iudopalestinei, în care tronează ca birfaș îngâmfat și impertinentul Jidan, așezat pe saci umpluți cu aur stors din sudoarea și sângele creștin, se banchetuește; pe când *szegény-legény*-i politici, în frunte cu a *falu, rossza* — Bánffy, îmbătați de alcoolul șovinismului, fac larmă infernală, la sunetul muzicii țigănești, dau cu *bunkó* uri în mese, scaune și ferestri, ba, eșind pe uliță, bat în nebulia lor, toată lumea cinstită, — pe atunci în satul vecin, într-o casă cu vicață regulată, cu familie cultă, cinstită, în reichsrathul cisleithan, oamenii lucrează harnici, care de care mai cu rîvnă, întru îmbunătățirea și perfecționarea locuinței comune tuturor membrilor ei.

Acî, la noi, recăderea, mereu crescîndă pornită din sus, în sîlbăticia veacurilor trecute; dincolo, peste Leitha, progres politic în toate privințele, pe toate terenele. Îmi pare rău că nu-s pictor, ași ave subiecte minunate pentru două tablouri: unul, *csárda* în *puszta* cu desfrînarile *csikós*-ilor; altul, casă cinstită, cu muncă, veselie și necazurile ei zilnice.

În ședința dela 5 Maiu, reichsrathul cisleithan a votat în a doua cetire, pe articole, cu mare majoritate reforma electorală, de care am amintit deja de câteva-ori; ear' în ședința dela 7 Maiu, în a treia cetire, cu o majoritate enormă, anume cu 234 voturi contra 19. „Așa dar — *N. Fr. Presse*“ de Joi seara — *toate partidele* au votat pen-reforma electorală, prin urmare pentru lărgirea dreptului electoral, — afară de cei câțiva Cehiradicali și democrați, cari au fost convingi că prin voturile lor contra nu vor strica nimic“. Resultatul acesta eclatant așa era de sigur, încât o sută de deputați au putut, cu conștiință împăcată, lipsi dela ședință, numărul total al deputaților fiind, după actuala lege electorală, de 353. Ear' Cehii radicali și democrați numai de aceea au votat contra reformei, fiindcă li-se pare neîndestulitoare, fiindcă nu îndeplinesc postulatele ideilor celor înaintate în materie electorală, de oare-ce nu înființează îndată, acum, sufragiu universal.

Așadar', zicem și noi, în Austria toate partidele politice, eșite din sinul tuturor naționalităților recunosc dreptul electoral, și sporesc numărul degeților deodată cu 3,800.000 votând o lege, care introduce 72 noi deputați în reichsrathul cisleithan. Ear' importanța cea mai mare a reformei zace în împeregiurarea, că acești 72 deputați vor fi aleși într'un colegiu electoral, sau curiă,

unde va ave drept de vot fiecare cetățean cisleithan ajuns la vîrsta de 24 ani, prin urmare un colegiu cu caracterul sufragiului universal.

Pe când, deci, în nemijlocita vecinătate a Ungariei, stăpînite de ceata de *szegény-legény*-i politici, rămași tot cu firea lor de acum o mie de ani, popoarele conlocuitoare în Austria fac un astfel de pas însemnat pe calea progresului politico-social și a libertății, — acî, sub domnia șovinismului asiatic și sub ocărmuirea marilor rabini ai corupției, Tisza, Wekerle și alți Bánffy-i, nici atîta nu se poate ajunge, ca în lege să fie stabilită pedepsirea a unor astfel de bandiți politici cum e Tarnóczy, Siebenlist, și a unor astfel de bașibozucii cum s'au întemplat la Nitra, Stupava și Girált. Ba și mai mult încă: cel-ce propune unele îndreptări în pedepsirea volnicilor sîvîrșite la alegeri, geniul-sfinx al nației, contele Apponyi, propune totdeodată cele mai aspre pedepse în contra „agitatorilor, cari pe timpul alegerilor ar ațîța contra ideii de stat național maghiar“. Ear' comisiunea parlamentară, emisă pentru examinarea proiectului de lege despre judecătura Curiei în materie electorală și a propunerilor lui Apponyi, aproabă unanim aceste incalificabile păreri ale capului celui mai europeanizat printre Maghiari.

Că Bánffy nu se consideră tocmai chemat a fi reformator al lărgirii dreptului electoral peste tot, nu ne mirăm și nu ne facem cea mai mică iluzie, căci pe deoparte vedem în el cea mai brutală, cea mai primitivă, așa zis sîlbatică expresie a șovinismului maghiar; pe de alta, ni-se înfățișează ca cuintesență imoralei, lipsei de scrupule politice. El e icoana cea mai fidelă a psihologiei și filosofiei millenare; nația l-a meritat pe deplin. Dar' se fie azi la putere chiar și un cap mai civilizat, o fire mai europeanizată printre oamenii politici maghiari, simți-s'ar oare îndemnat a face dreptate în materie electorală și pentru Români, când naționaliiști ca Brote-Slavici se mulțumesc cu o „lege electorală europeană“, asigurând pe Bánffy, că apoi Români nu vor mai îndrăzni a-și ridica capetele!

Nu, într'adevăr, ori de câte-ori ne amintim de această încercare de *crimen lesae nationis*, ne ciocotește sângele și de indignare și de rușine, că am putut să fim atît de multă vreme amăgiți despre iubirea de neam a omului cu broșura huloitoare de Români. Și pentru-ce încă, pentru care scop! Unicul: „îndulcirea Ungurilor pe timpul milleniului, căci așa a fost luat angagiamentul pe socoteala

noastră: „*Man soll die ganze Sache be-graben!*“

Trist, fatal, dar' se luăm învătătură!

În același timp cu broșura lui Slavici, apărî în Budapesta o broșură maghiară, intitulată: „*Választó jogunk*“, irta Iustus“, ca primul număr al unei serii de broșuri sub titlul general de: „*Társadalmunk sebei*“ *). În prefața broșurii cetim:

„Cățiva amici ai poporului au hotărît, că pe calea broșurilor voesc să promoveze îmbunătățirea stării straturilor mai jos pe treapta socială... Întreprinderea aceasta pornește de acolo, că începe propagandă în interesul lărgirii dreptului electoral, căci îmbunătățirea stărilor publice acolo începe, unde există adevărata egală îndreptățire. Dați poporului nu numai sarcini egale, ci și drepturi egale.“

Broșura e scrisă în stil concis, clar, convingător, cu date și aprecieri prețioase, ajungînd, ca concluziune, la postulatul sufragiului universal. Și ceea-ce este și mai prețios, neobicinuit în ea, este că combat energic, deschis, fără cea mai mică rezervă, împotrivirea oamenilor politici maghiari contra lărgirii dreptului electoral din cauza naționalităților.

După răspîndirea și efectul așteptat ori neașteptat al broșurei lui Slavici, cea cu „legea electorală europeană“, câteva zile înainte de sărbătorile Paștilor, consilierul comunal din Budapesta, Kassics Péter, cunoscut prin desvélurile sale despre Fejérváry, a depus corporațiunii al cărei membru este, un Memorand, îndemnându-l la propaganda pentru sufragiu universal.

Nu mult după aceea, Ugrón ținî o conferență cu aderenții sei, unde pledă într'o vorbire reușită pentru introducerea votului universal și unde s'a luat ca conclus, de a se convoca pe 10 Maiu, adecă pe mîne, o adunare populară în Budapesta, la care să fie reprezentate toate cercurile electorale din țeară, și al cărei unic punct de program va fi: discutare asupra introducerii sufragiului universal.

Toate aceste încercări timide merită să fie urmărite cu atențiune și ne vom ocupa și noi de ele mai cu deamînuntul într'un număr viitor.

Acțiune contra „ultraștilor“. „Kozszoda“

publică apropos de convocarea conferenței naționale un articol despre „agitarea românească“. Autorul — un celebru necunoscut, dar' la tot casul inspirat de guvern — aduce, el știe cum, la următoarele concluzii:

*) Robicek Zsigmond (V. Für 6-utca, 8) bi-zománya. 1896.

Puterea de stat să intrevină cu mână tare și să lovească pe agitatori cu o stricteț, care să statorească exemple.

Asta e datoria statului.

Ceealaltă datorie este a *elementelor moderate* ale inteligenței române. Cităm:

„România cu minte sănătoasă, onestă, nu-i iertat să mai stee pe gânduri cu pașirea ei energică în contra ultraștilor aventurieri. Nu-i iertat să privească nemișcați cum poporul lor e răpit spre abisul, în care ușor pot să se peardă toate acele bunuri, nu de desconsiderat, pe cari românia cu zel laudabil și cu încordare le-a câștigat pe terenul progresului... Trebuie să pășească în acțiune, contra ultraștilor. Deoparte statul să-și facă datoria sa, de altă parte *România moderată* să se năsuiească a-și mîntui conaționalii (fej-társaiak) de pestilența ce se lăstește.“

Avis, celor-ce se cuvine!

România și Milleniul.

Despre interpelația desfășurată de dl Ionel Grădișteanu în camera română, cetim în „Epoca“ următoarele:

Dl I. Grădișteanu (dela tribună): Îmi pare rău, că dl prim-ministru nu m'a răspuns la întrebarea mea înainte de vacanța Paștilor, mai cu seamă că prîhtr'un comunicat în „Monitor“ guvernul spunea, că tot ce s'a scris în ziare în privința aceasta nu sînt exacte. Cu toate aceste desmînțiri, se pare că atît ministrul nostru plenipotențiar din Viena cît și consulul nostru din Budapesta au participat la sărbătorile milleniului. Vom vedea dacă această participare diplomatică este compatibilă cu demnitatea noastră.

Sărbătorile milleniului însemnează cucerirea țărilor române de către Maghiari, sînt comemorațiunea invasiunii maghiare, care a pus capăt existenței mai multor ducate slave și române, sînt afirmarea că statul maghiar e un stat unitar politic. Când este așa, e de demnitatea noastră să participăm la aceste sărbări?

Chiar din punctul de vedere al relațiilor diplomatice, sau al prietegului între două națiuni, amintirile istorice dureroase scutesc pe unul din state de a lua parte la sărbătorile naționale ale celuilalt. Presupunînd că toate faptele Ungurilor ar fi uitate de tot, nu ar exista rațiunea ca să participăm la sărbătorile lor. Eată un stat mai mic decît noi, Sèbia, care ține la demnitatea ei națională fără a se preocupa de relațiile internaționale. Am fi putut și noi să ne abținem.

Faptul de a lua parte la milleniu este mai mult decît cer exigențele diplomatice și puteam să păstrăm o mai mare rezervă.

În opoziție, dl prim-ministru susținea, că guvernul țării trebuie să ridice glasul în

contra Maghiarilor. Eu ceream mai puțin dlui prim-ministru: să nu trimită pe reprezentantul nostru la Budapesta.

(Oratorul cetește pasagii din discursurile din opoziție ale dlui Sturdza. „Azi putem zice: *quantum mutatus ab illo*, domnule Sturdza! Azi, dl ministru de externe face tocmai aceea de ce învinovăția pe fostul guvern: produce desbinări în comitetul național, spune Românilor să se supună înainte de a trata cu guvernul unguresc, isolează pe exilați de colegii lor din comitetul național, caută să se desîințeze ziarul „Tribuna“ etc. Asemănînd des-tăinurile dlui Aurel Popovici cu discursurile de altă-dată ale dlui Sturdza, se vede că calificățiunea, ce se încerca atunci să dea guvernului conservator, i-se aplică astăzi perfect.

În chestia națională ne-a fost dat să vedem la dl Sturdza o apostasie, pentru-că din chestia națională și-a făcut o pîrghie pentru a veni la putere. „Ați comis o faptă rea, dl Sturdza, pentru care trebuie să fiți pedepsit!“

Dl prim-ministru spune, că „nu va răspunde la toate acușățiunile dlui Grădișteanu; d-sa m'a întrebat, dacă guvernul român va lua parte la sărbătorile milleniului. Noi nu putem împedeca aceste sărbări. Fiecare țeară își are sărbătorile ei, noi avem pe 10 Maiu, am sărbăt inaugurarea podului de peste Dunăre. Germania a invitat pe Franția la inaugurarea canalului dela Kiel. Guvernul austro-ungar a invitat toate statele la sărbătorile milleniului și ar fi fost un lucru insolit, dacă noi n'am fi răspuns la această invitație. Stăm în relațiuni de prietenie cu Austro-Ungaria, facem parte din concertul european și de aceea necesarmente a trebuit să primim invitația. În curînd România va fi reprezentată și la sărbătorile înconorării dela Moscova.

Cred că România a lucrat corect, fiind reprezentată la aceste sărbări, și din punctul de vedere al relațiilor internaționale, și din acela al relațiilor amicale. Demonstrațiunile anterioare trebuie să fie bine cumpănite și ținute într'o rezervă oare-care. Demonstrațiunea de ieri a fost pacinică și am lăsat-o liberă, dar' când ar fi provocătoare — și provocătoare au fost stindardele ce s'au purtat ieri — ele ar fi dăunătoare țării. (Alusiune la meetingul de protestare. R. „Trib.“) La vîrsta mea sentimentele mele naționale n'au nevoe să fie puse la învalială și sub guvernul național-liberal se va proceda cu demnitate în chestiunile exterioare.

Din țeara Făgărașului.

(Chaos. — „Progresul“. — Procese politice. — Convocarea conferenței. — Păcăleală patriotică. — Epilog.)

Sibiu, 7 Maiu n.

Vestită a fost întotdeauna istorica țeară a Făgărașului, patria „nobilimii românești“ și a lui Negru-Vodă, întemeietorul principatului Munteniei; vestită este ea și astăzi, nu însă în același sens, nu — Doamne ferește! Sensul s'a schimbat, enorm s'a schimbat, căci — de! —

„FOIȚA TRIBUNEI“.

Petru Cercel.

— Un document istoric —

Ciobanul nostru George Cărțan, când a umblat prin Venezia a auzit, că la arhiva statului se află oare-care documente despre aceea, că el, în calea sa umblă, mult-puțin pe urmele prințului român de odinioară, Petru Cercel. Frapat de această știre, cum el cetise prin vre-o istorie despre acest prinț român, a alergat, însoțit de secretarul marquisului Pandolfi, la arhiva statului. Acolo i-s'au și arătat mai multe documente despre Cercel. Dar' el nu le pricepea, și nu avea om, care să i-le tîlmăcească. I-a dat însă Dumnezeu în cale un generos tinăr român, elev al academiei de belle-arte de acolo, care i-a promis să-i traducă, mai târziu, și să-i trimită vre-un document despre prințul Cercel.

Déunazi ciobanul Cărțan a și primit din Venezia o scrisoare, pe care cu învoirea din-sului o și publicăm.

Venezia, Joi, 9 Aprilie 1896.

Bade George!

Christos a înviat. — D-tale și la toți frații Români multă sănătate și voe bună.

După-cum am rămas înțeleși la plecarea d-tale de aici, îndată ce dela școală ne-a lăsat liberi de sfintele sărbători m'am dus la arhiva statului în căutarea hîrtiilor privitoare la venirea la tronul Valachiei a prințului Petru Cercel (Petre Dumitru) și am găsit toate documentele relative, care documente, dacă ar fi să le copieze cineva, ar trebui cel puțin o lună de zile, eu însă m'am mărginit în a copia și traduce cel mai important act, adecă scrisoarea regelui Franciei Henric al III-lea, către dogele Veneziei, unde roagă pe acești puternici prinți de a primi eu dragoste și a-l ajuta pe cît se poate pe acest nenorocit prinț român, gonit din statul ce-i vinea de drept dela tatăl seu.

Scrisoarea în franțoește glăsuiește precum urmează:

Ex tergo.

Prea iubitorilor nostri amici, aliați și confederați, Duci și Domni ai Veneziei.

Prea iubitorilor nostri amici, aliați și confederați!

Prințul marelui Valachii Petre Dimitrie, scumpul nostru vîr și bun amic, plecînd dela poarta noastră pentru a se transporta la curtea Marelui Stăpînit, sub protecțiunea și paza noastră, cu hîrtie de drum, pe care înălțăm Sa i-a liberat-o în urma rugăciunii și recomandăției noastre, pentru a merge la fericită lor Poartă cu scop, ca înălțăm Sa

să-i restituie și să-l restabilească în statul Valachiei!

Noi am dat sarcină secretarului Berthier de a-l întovărăși la drum, spre a putea la urmă a ne da relațiuni particulare de succesul afacerii sale.

De care succes ne va fi cu atît mai mare mulțumirea, pe cît ne-a făcut plăcere buna veste a promisiunii ce Marele Stăpînitor ne-a făcut cu atît mai mult, că acesta este un fapt sfînt și recomandabil la toți Prinții și cu totul demn de comiserățiune, ca să ajuti pe Prinții necăjiți, desolați și despoiați de starea lor, după-cum și noi l'am ajutat din toată puterea, creditul, autoritatea și mijloacele noastre până la acest punct bun și sigur.

Noi am voit foarte mult a Vă face această scrisoare în favoarea sa pentru a Vă ruga, de a fi de ajutor, Dumnezeu voind, pentru sfîrșitul și concluziunea miseriilor sale, după-cum facem și noi din toată inima. — Să-l ajutați și favorisați de obicinuitele D-Voastre generosități și alte lucruri ce veți crede de datorie la grabnica sa expedițiune și călătorie, făcîndu-i la D-Voastră demonstrațiuni de amicitie, care să-i dovedească mila (comiserățiunea) ce aveți de el.

Vă asigurăm, că faceți o operă demnă de voi, prea plăcută lui Dumnezeu, la toată creștinătatea și nouă îndeosebi.

Acesta este un lucru pentru care cerem toată buna-voință, pentru întreaga și prea mare dorință ce avem de a-l ajuta și asista până la întreaga isbîndă a redobîndirii sale, care va fi cea mai plăcută și dorită noutate ce putem aștepta, astfel, că domnul Ferier, consilierul și ambasadorul nostru la curtea D-Voastre, Vă va asigura mai pe deplin, de asemenea secretarul Berthier, pe care vî rugăm de a-l crede și a-i îndreptăți cu aceeași bună-credință, precum ați face cu noi înșine.

Pentru aceasta rugăm pe Dumnezeu, iubiți buni amici, aliați și confederați, a Vă ave în sfînta și demna sa pază.

Seris la Bloys, a șesea zi din Ianuarie 1581.

Henric.

Brulert.

Acesta este scrisoarea regelui Franciei, cu care roagă pe Dogii Veneziei să-i vină în ajutor lui Petru Cercel, pe care urmă sînt și alte scrisori, una dela Caterina dei Medicis, muma regelui Franciei, cu care roagă pe Dogi tot în afacerea lui Petru Cercel, alta dela Papa Gregor' XIII. scrisă în latinește și foarte scurtă, cu care intervine pe lângă Dogi cu aceeași afacere.

Faptul s'a petrecut astfel, Petru Cercel a fost primit de Dogii Veneziei, au fost ascultați ambasadorii regelui Franciei, în urmă li-s'au făcut onoruri așa, precum doria regele Enric, i-a pus la dispoziție o corabie, i-a dat bani și oameni de încredere, care

i-au întovărășit la înălțimea sa Sultanul, unde și-a făcut bine treburile, plecînd de acolo de-adreptul în Valachia la tronul ce-l avea de drept dela tatăl seu.

Dar' nu avî fericirea de a rămîne multă vreme în scaunul țării lui, căci Sigismund Báthory îl prădă de toată averea și puse pe mulți boieri pripășiți în Țeara-Românească de-l pîrîra la Poartă, așa că perdî domnia pentru a doua-oră pentru a nu o mai ave. Înzădar se duse din nou la Venezia se roge pe prinții acestei puternice republici, timpurile se schimbaseră și Dogele nu mai putea obține servicii dela Sultan din cauza războaielor ce adese-ori nășteau între această republică și împărăatul musulman.

Nu știu cum se va fi sfîrșit cu Petru Cercel, știu că în acest timp s'a suit pe tronul Munteniei Alexandru-Vodă, care a domnit până la anii 1590—94, când se sui pe tron Mihaiu-Vodă, supranumit viteaz, care a pieptănat pe Turci, pe Tataari și alte națiuni, după-cum știți.

Atîta am putut ști de Petru Cercel, atîta v'am scris.

Încă odată multă sănătate d-tale și la toți frații Români.

Ioan Stăncescu,
student român la academia
de belle-arte, Venezia.

„s'a întors mașina lumii“, și cu ea și „nobili noștri“ din — Făgăraș!

Frumosul, poeticul, înălțătorul colorit de odinioară al acestei țări azi nu mai este, — l-a înmormântat noianul greoi al vremii... Țeara odată atât de neînspăimântată, vitează, a îmbrăcat în zilele noastre mohorâtul aspect al neorădului, al chaosului...

Zi de zi făurește fii întunerecului din — Făgăraș — la intrigi și planuri meschine spre a dărma și puțină esență bună românească din acest comitat, zi de zi caută ei fără preget a pângări pe cei curați la suflet...

Poate nu mai există în întreg Ardealul și Ungaria un comitat, de unde să se fi trimis foilor noastre naționale rapoarte, mai false, mai perverse, mai exagerate, fie în bine, fie în rău!

È drept și mai pe sus de ori-ce îndoială, că comitatul Făgărașului s'a aflat din punct de vedere românesc deja de un lung restimp de ani într-o situațiune din cale afară desolată, desordonată, dar cauzele acestei situațiuni au fost de cei mai mulți, preocupat și mășter prezentate publicului românesc.

Fiecare „correspondent“ a aruncat vina pe aceia, cărora le purta mai pățimăș Sămbețele, pe aceia, cari fi erau mai puțin dragi sufletului, așa încât, rapoartele despre stările din Făgăraș formau neconținut un lung și curios șir de contradicții.

Toceam din aceste motive se simțea deja de mult lipsa unei limpeziri radicale a situațiunii țării Făgărașului, lipsa unor informațiuni obiective a stărilor de acolo.

Și aruncat de valorile caprițioase ale sorții tocmai în centrul acestei veste țări, în Făgăraș, pentru câteva zile, „mi-am propus a folosi această ocaziune, — din întemplantare — binevenită spre scopul amintit mai sus, îndeosebi pentru-că în zilele acestea chiar, s'au desfășurat pe variata scenă a Făgărașului câteva evenimente remarcabile, cari pot servi drept sigură busolă de judecare a stărilor de acolo.

Vechea — dar' necunoscută — societate „Progresul“ a arangiat o producțiune teatrală, ear' două zile în urmă și-a ținut adunarea generală ordinară. Faptul acesta m'a îndemnat a mă aprofunda mai mult în scrutarea mersului general al vieții românești din comitatul Făgărașului, spre a pute prezenta în urmă a iconă limpede și imparțială a situației de acolo, întru orientarea sinceră a publicului românesc.

În cele următoare expune-voi deci — în schiță — toate aparițiunile mai remarcabile și mai caracteristice, observate în cursul petrecerii mele în Făgăraș.

În anul 1884 o seamă de Români inteligenți din Făgăraș au întemeiat o societate culturală cu pomposul nume de „Progresul“ și în scopul de a propaga cultura minții și a inimii prin producțiuni teatrale, concerte, petreceri de dans etc. Statutele s'au aprobat nu peste mult din partea guvernului și activitatea societății „se începu“. Dar' amară decepție! În loc de a căsbăpunde din ce în ce mai deplin frumuseții sau nime, distinselor sale scopuri, ea scădea pe zi ce merge în avent, decăzând tot mai progresist... până-ce în sfârșit ajunse într'un regres total, într'un hal de necrezut... Trei președinți a avut societatea în restimpul acesta de decadență și toți trei neglijară cu desăvârșire nobila menire a societății, așa încât în curs de 12 ani întreagă activitatea societății a consistat aproape numai în vre-o trei superficiale protocoale ale ședințelor! Atât și nimic mai mult. Și în acest ridicol fapt află unii activitate și progres! Halal de ei! În urma acestor posomorite stări „Progresul“ deveni aproape cu totul necunoscut. Afară de cei 28 de membri, pe care îi număra societatea dela înființarea ei nimeni nu mai știa despre existența unei astfel de societăți. Partea cea mai mare a inteligenței române din Făgăraș își dormia veciniciu-i soma apatic, ear' cei din giur nici habar n'aveau de existența unei astfel de societăți și nici nu voiau să știe despre ea... Căci provincialii din comitatul Făgărașului sunt în cea mai însemnată parte indolenți față de chestiunile culturale românești, răci față de entuziasmul sentimentelor naționale. Onoare excepțiunilor. Și totuși ei vin nu arare-ori în oraș, dar' exclusiv cu scopul de a-și face gheșefurile particulare și chefurile, bencheținud ziua noaptea, fără încetare, ear' nici-decât spre a lua parte la vre-o petrecere aleasă românească!

Așa era situațiunea „Progresului“ în Făgăraș, când înainte cu doi ani de zile ajunse în comitetul acestei societăți o seamă de oameni cu lămurată minte și deschisă inimă, în frunte cu neobositul tinăr, dl. Dr. Ioan Șenchea, ca preșident și cu distinsa matronă română, d-na Zinca Roman, ca vice-preșidentă.

Plin de entuziasm și împintinat de un neclintit dor de muncă și de stăruință, acest harnic comitet sevrîși în curs de doi

ani de zile numai, un progres uimitor, reparând tot, ce în cei doisprezece ani nefericiți au dărmat prin apatie și micimea sufletului lor antecesorii.

În vreme-ce 6 ani de-alungul comitetul precedent n'a arangiat nici măcar o singură producțiune teatrală sau petrecere, desconsiderând astfel sublimul scop de a cultiva mintea și inima, comitetul actual a pus la cale trei producțiuni teatrale împreună cu petreceri de dans și a exoperat a se arangia pe seama fondului societății alte câteva petreceri.

Ear' drept roade dulci ale acestei frumoase activități societatea numără azi 74 de membri și dispune de un fond de vre-o 419 fl. și 57 cr., pe când la început n'avea decât 28 membri, cu un fond de abia vre-o 206 fl.

Prin urmare în curs de numai doi ani numărul membrilor s'a înțreit, ear' fondul s'a duplicat.

Dar' nu numai atât!

Rezultatele profund îmbucurătoare, elutate cu persistență ne mai pomenită din partea actualului comitet sunt mult mai însemnate.

Căci în micul restimp, de care a dispus, comitetul a pus bazele unei biblioteci, constatătoare mai ales din piese teatrale și tot felul de cărți literare originale românești, a stăruit cu deosebită căldură spre a se decide crearea unui cor vocal și a unei scene corăspunzătoare, a ridicat societatea „Progresul“ peste toate celelalte societăți de felul acesta, dar' străine, din Făgăraș, isbutind astfel ca producțiunile și petrecerile „Progresului“ să fie cele dintău în comitat, concentrând la sine întreagă elita românească de inimă, cu un cuvânt a redeșteptat la nouă viață amorțita societate.

Și toate acestea într'un timp de apatie generală, când mulți indivizi pismătareți și pățimași se purtau cu neîncredere și ură față de acțiunile desinteresate ale comitetului, făcându-i nesfârșit șicane și țesând la întunec intrigi perverse, fie direct, fie prin mijlocirea factorilor prietenilor lor, a organelor oficiale din comitat!

Ear' dacă inteligența română din Făgăraș, deși așa de mică la număr, n'ar fi împetricită ici-colea de dureri rele, haine la suflet, ear' cea din giur nu s'ar arăta neconținut atât de indolență, (cu puțină excepțiune), comitetul actual ar fi putut săvârșit înzecit mai mult întru propășirea și bunăstarea „Progresului“!

Spre a ilustra și mai viu aceste teme-nice aserțiuni despre societatea „Progresul“, voi expune încât îmi vor permite restrînselor cadre ale raportului prezent, mersul ultimei adunări generale, la care din fericire am asistat și eu.

O fac aceasta îndeosebi, pentru-că amintita adunare generală a fost foarte interesantă și caracteristică.

Adunarea s'a ținut în ziua de sf. George (5 Maiu n.), în sala restaurantului „Paris“.

Dar' relele tradiționale n'au dispărut nici de astă-dată în totul.

Membrii s'au prezentat foarte puțini, și a. vre-o 20, între cari partea cea mai mare o forma comitetul.

Un fapt prea îmbucurător nu-l pot lăsa însă neamintit.

Dintre cei de față, o parte însemnată o forma cununa respectabilă de dame și domnișoare! È un fenomen acesta negrăit de plăcut ochilor fizici, ca și sufletuși și un merit titlu de laudă la adresa matroanelor române din Făgăraș.

Încolo public încă n'a fost prea mult.

Deschizând ședința, președintele societății, dl. Dr. Ioan Șenchea, rosti un avântat discurs-program, accentuând salutara menire a societății: cultura minții și mai ales a inimii, fără de care nici cel mai cult om nu poate aduce foloase omenirii, ba din contră cu cât e mai civilizat, cu atât poate fi mai primejdișor societății omeniești, dacă n'are și cultura inimii, dacă nu-i moral, de oare-ce necultura inimii e izvorul nesecat al viciilor, al patimelor oarbe, ca ura, invidia, egoismul etc. etc.

Desfășurând apoi în alese cuvinte programul „Progresului“, apelând drept încheiere în termeni călduroși la toți membrii, pentru a sprigini cât mai puternic acest prețios cămin cultural și social, menit a fi în curând centrul tuturor acțiunilor național-culturale importante din țeara Făgărașului.

Regret nespus, că spațiul m'a restrîns mult în expunerea principalului discurs al președintelui; cred însă, că și din schița dată își va pute ori-cine ușor reconstrui esența remarcabilă a acestui discurs, primit cu frective acclamări și aplauze prelungite.

După-ce se mai restabili într-o câțva liniște, dl. învțător Ioan Berescu, zelosul secretar al comitetului, dete cetire unui frumos raport general.

Raportul, arătând în termeni obiectivi și precisi progresul îmbucurător, sevrîșit în cei doi ani din urmă de „Progresul“, a fost primit în genere cu simpatie și complăcere.

Dar' nu pot susține aceasta și în special, de oare-ce s'au aflat și cu această ocaziune vre-o doi indivizi mici de suflet și *Turci*, ear' nu Români, în sentimente, cari și-au dat toată osteneala întru a ataca majoritatea comitetului, din care — din întemplantare — și ei fac parte — și îndeosebi a șicana cu fel de fel de ridiculități pe preșident, voină a-l seceate cu ori-ce preț din ogașe. Dar' n'au prea isbutit, căci acesta

și-a știut păstra în întreg cursul ședinței sângele rece, reducând ea adevărata lor valoare metehnele contrariilor, cari se legau în toate exclusiv de formalitățile vagi, fără a a mai lua cât de puțin în considerare și esența, rezultatul activității desfășurate de cei buni.

Unu' din acești neînduplecați „oposiționali“, cât a fost președinte și membru al „Progresului“ aproape nici o ispravă n'a făcut, ear' celalalt — de când a ajuns la „sacul cu grăunțe“ al co-

mitatului — ocolește demonstrativ societatea română, spre a se lingeși cu atât mai siguri de succes, pe lângă dușmanii declarați a tot ce e românesc.

Și totuși își mai iau îndrăzneala de a-și da aerul (dar' numai a erul, căci s'au vagi ca și acesta!) de „personagii marcante“, zeloase și interesate pentru societatea română „Progresul!“

(Va urma).

CONTRA MILLENIULUI.

Cehii și Rutenii
despre

Milleniu și „Protest“.

Meetingul din Viena.

Ieri după încheierea foi am primit următoarea telegramă dela corespondentul nostru vienez:

Viena, 8 Maiu.

Deputatul german-național din Reichsrath Hauck (și consoții) a dat ieri o interpelație către prim-ministrul Bardeni pentru interzicerea meetingului de protestare contra milleniului.

*

„Budapesti Hirlap“ publică în numărul de Joi rezoluțiunile studenților naționali din Viena, ear' într'un articol secundar le aprețiază, zicând, că nu-i pasă, dacă aceste rezoluțiuni vor câștiga o publicitate cât mai mare. „Las“ să se delecteze cât mai mulți în ignoranța și dispoziția studenților ariaci din Viena“, zice ziarul maghiar.

După-ce se încearcă a răsturna motivele rezoluțiunilor și se provoacă la toastul conțelului Nigra, care la banchetul diplomaților a lăudat pe Unguri, ziarul maghiar continuă astfel:

„Ce ignoranță neagră, și ce și mai neagră conștiință vorbește cătră noi prin faptul studenților din Viena. Și ce prospect tinerimii. Dacă ar vorbi astfel niște diplomați vicleni, ori niște politicieni palavragii, am afla de lucru natural, deși nu corect. Dar' când chiar tinerimea se dedă a minți, a falsifica istoria și a propaga ura, asta-i îngrozitor.

„Dar' eată, că în Viena se declară o tinerime, care se enfuriază de bucuria altora, care îngălbinește de ură, când vede o națiune înșuflețindu-se, care își chiamă pe colegii sei la întunec și la minciună, care propagă, orbește, cu ignoranță și perfidie, ură și extirpare“.

Atăta credem, că e îndestulitor pentru a se vedă ce impresiune li-a făcut Maghiarilor energica și hotărta ținută a bravei studenți din Viena.

Voci rusești.

„Nemzeti Ujság“ reproduce câteva voci din presa rusească, din cari noi extragem următoarele:

„Sviet“, ziar din St.-Petersburg scrie: „Maghiarii vreau să-și arete cu mare sgomot trecutul lor înaintea celor 2—3 milioane de Români, 3 milioane de Sërbo-Croați și Ruteni, cari locuiesc în Ungaria. Dar' naționalitățile resping toate invitațiile de a participa la sërbari.

„Maghiarii uită, că viitorul lor atrînd de rezolvarea corectă a chestiunii naționalităților. Ei nu-și dau seamă, că dincolo de Sava e un regat liber sërbesc, ca peste Carpați nordici sînt Rușii, dincolo de Carpați sudici stă energicul popor român, ear' spre apus-mează-noapte Slovacii sînt vecini cu Cehii. Naționalitățile din Ungaria aparțin la trei neamuri puternice, cari în timpul de față au mare înfrîngere asupra sorții popoarelor; maghiarimea, cea de 6 milioane, n'are într'aceasta nici neam înfrudat, nici amic politic ori aliat natural. Veacul al XX-lea, care se apropie, pretinde dela popoarele mici mai multă prudență, decât cîtă au arătat până acum Maghiarii față cu celelalte naționalități conlocuitoare cu ei“.

*

„Novosti“, ziar tot din St.-Petersburg, aprobă pasul Sërbiei, că a poruncit reprezentanților sei ca să nu participe la milleniu, pentru-că „Maghiarii în nebunia lor au pofțit, ca steagul sërbesc să se plece înaintea celui maghiar. Sërbia a aparținut pe timp scurt în două rînduri la Ungaria; astăzi însă, Sërbia e regat liber, la al cărei steag Ungaria n'are nici un drept“.

*

Lui „Pester Lloyd“ i-se telegrafează din Lemberg, că ziarului „Prsglond“ de acolo i-se comunică, că autoritățile rusești din Varșovia a oprit ziarelor de a publica rapoarte despre milleniu.

ciuda atacurilor disolvante îndreptate contra ultimului lor refugiu, autonomia bisericească, — popoarele nemaghiare totuși încă stau sîncer alipite Ungariei, ocărmitute față cu ele de o mână vitregă și — strigă. — (Aci urmează un pasagiu din Protest, apoi continuă).

„Ne îndoinăm tare, dacă aceste cuvinte frumoase vor găsi răsnet în sînul partidului dominant în Ungaria, dar' rău ne-ar pără de aceasta, nu numai în interesul popoarelor nemaghiare, dar' în fusuși interesul națiunii maghiare, dacă ar fi voce în pustie și în sînul celeilalte opiniuni maghiare, dacă ar cădea pe piatra uscată a egoismului strîmt și orb, care, pentru o clipă de bun plac, menține statul într'o stare de sbuciumare lăuntrică foarte serioasă“.

Ziarul Rutenilor bërtrani: „Galicianin“ scrie următoarele:

„Prin sërbarile splendide, arangiate acum în Budapesta, Maghiarii păsesc în fața Europei astfel, ca-și-când în Ungaria n'ar fi și alte neamuri: Ruteni, Slovaci, Sërbi, Croați și Români. Sërbarile de azi ale Maghiarilor nu sînt sërbari ale dezvoltării culturale, ci preamărirea asupra națiunilor; de aceea noi n'avem ce căuta acolo.

„Dilo“, organul Rutenilor:

„Prin toată această pompă Maghiarii nu vor reuși a ascunde rănilor interne ale organismului țării ungare. Popoarele nemaghiare vor îmbrăca în aceste zile haine cernite și cu adăncă durere în suflet își vor astupa urechile, pentru a nu auzi fanfarele de biruință. Și au motive reale spre a o face, căci sërbarile iubile ale Maghiarilor însemnează triumfarea acestora asupra celor dintău. Soartea Slavilor și Românilor în țeara lui Árpád nu este de loc de învidiat în nici o privință; d'aceia nici un ziar slav în Europa nu este iertat să facă laude în onoarea Maghiarilor. Negreșit, și ca altă-dată, numai Polonezii fac și aci excepție“.

Gendarmi millenari.

Stăpînirea ungurească are la îndemână o mulțime de gendarmi, de sbiri, cari nu sînt puși spre a păzi buna rînduială, ci spre a schingui pe cei ce nu sînt Maghiari, pentru a întărta și lovi în tot ce nu e unguresc.

Blăstēmățile sevrîșite față de Români din partea acestor sgripsori cu două capete sînt nenumărate și i-se sue sângele în cap, când îi vezi sevrîșind atâtea și atâtea blăstēmății față de pacinicii Români dela sate, chiar acum în vremea milleniului unguresc, când în toată lumea se bucină despre ne mai pomenita dreptate ungurească.

Dar' să nu mai urmăim cu vorba, ci să reproducem vre-o câteva scrisori din nrul din urmă al „Foi Poporului“. Eată-le:

Berzova, 13 Apr. n.

Domnule Redactor!

Slojitorii unguri din comuna noastră Berzova vreau să se fălească înaintea stăpînirii, că Românilor de la sate le-au pus scălușul la gură.

Duminecă în 12 Aprilie s'a dus un ficior din comuna Monorostire la pădurarul din Berzova se plătească ceva lemne. Dându-i ficiorul banii, i-a răspuns, că banii nu-s buni. L'a întrebă, că de unde-s? Ficiorul i-a răspuns, că dela un ficior din Berzova cu numele Nicolau Moțu.

De loc a trimis gendarmi după el. L-au dus în casa satului. L'a întrebă, că de unde sînt banii? El nu știa de frică, cum se răspundă, căci el a avut mai mulți bani la el și i-mi-l-au ținut dela 8 ore dimineața până la 10 ore seara, în care restimp i-l-au bătut și zdrobit de l-au lăsat mai mort, încât nu se știe mai trăi-va sau își va da sufletul celui de sus.

Apoi au căutat și la el acasă după mașina, cu care i-ar fi făcut și nu au găsit nimic. În urmă le-au venit gendarmilor sëlbatci în minte, ca să cerce mai bine, că într'adevăr nu sînt buni banii; și s'au dus la apotecă și i-au vizitat poticarășu și i-au găsit banii buni și numai așa a scăpat omul din necaz.

Johann Ungar,

zugrav (Zimmermaler),

Sibiu, Strada Turnului Nr. 18.

primește și execută solid, cu prețuri moderate tot felul de lucrări din specialitatea sa.

1-6

Basna, baie de iod.

(Baasen, Felső-Bajom).

Pătura de sare ce conține și iod și brom, se află în comitatul Târnavei-mici în Transilvania. Izvoarele numeroase de iod și sare din Basna au dovedit o deosebită putere vindecătoare: la toate formele de reumă și chiragră; la diferitele feluri de scrofule, morbi venerice înrădăcinate, debilitări prin folosirea de mercuriu, în contra nevralgiei și ischiasului, la morbi feminine devenite cronice, la morbi de piele (Eczem, Lupus psoriasis) și rhachitis.

Mijloace de cură: băi de vană, băi reci, de tină și cură de bent.

Baia este în depărtare de 3/4 de oră dela gara căilor ferate ces, reg. a orașului Mediaș (Medgyes) în o oale plăcută, ferită de vânturi, încunginată de coline acoperite cu vii și păduri.

Postă zilnică în legătură cu Mediaș.

Locuințe confortabile.

Culină excelentă pe lângă prețuri moderate.

Băi de vană edificate de nou și întocmite confortabil.

Prospecte se expediază gratuit.

Deschiderea în: 25 Maiu.

Dr. Albert Lam, medic permanent de baie.

[1319] 3-8

Direcția băilor.

Prima casă de păstrare din Perjámos

în Perjámos-Haulikfalva, cu edificiu propriu în piață înființată la anul 1872.

Capitalul acțiilor fl. 100.000 = 200.000 coroane.

Fondul de rezervă fl. 11.250 = 22.500 coroane.

Total fl. 111.250 = 222.500 coroane.

Se socotesc pentru cambii prima 8 procente.

Ofere împrumuturi ipotecare cât se poate de ieftin.

[1859] 2-6

Direcția primei case de păstrare din Perjámos.

Am onoare a anunța p. t. publicului, că am deschis

O COFETĂRIE

în Piața-mare nr. 13.

Praxa de mai mulți ani și mijloacele materiale suficiente mă pun în plăcuta poziție de a pute să satisfac tuturor așteptărilor p. t. publicului, servindu-l întotdeauna cu cele mai gustoase, mai proaspete și mai variate prăjituri și la cerere primesc și efectuesc foarte prompt ori-ce fel de comande, referitoare la brânza mea.

Rugând deci p. t. publicul să binevoiască a mă onora cât mai des cu comande, im permit a semna

cu distinsă stimă

IULIU BODA,

cofetar în Sibiu.

[1898] 3-3

Circus M. Karoly.

Zilnic mare reprezentațiune,

în cea mai aleasă artă de călărit, dresură de cai, dame și domnica Jockey, călărit porforce, trab și grotesc (ciudat), mai departe în gimnastică, jongleur-i, athletică, equilibristică, ballet și pantomimă bogată în decorațiuni.

Zilnic program nou și variat.

Dumineca și în sârbători câte 2 reprezentațiuni

începutul primei reprezentațiuni la 4 ore d. a. cu preț redus; a doua reprezentațiune ca de obicei la 8 ore seara.

Prețurile locurilor: Spersitz (numărotat) 1 fl.; Locul I. (II. rând) 80 cr.; Locul II. (III. rând) 60 cr.; Locul III. (IV. rând) 40 cr.; Galerie 20 cr. — Soldații, studenții și copiii plătesc pe Locul I. 60 cr.; Locul II. 40 cr.; Locul III. 30 cr.; Galerie 15 cr.

Leccióni de călărit se dau pentru dame, domni și copii, deasemenea se primesc și cai pentru dresare.

Reflectanții binevoiască a se adresa direcțiunii.

Cu deosebită stimă

M. Karoly, director.

[1898] 5-

Ospetăria nou edificată

din strada Schwimmschul nr. 28 cu întreg aranjamentul, în legătură cu licenție, trafic și sare, în apropierea casei tunarilor, se vinde din mână liberă. Informațiuni mai deaproape în strada Schwimmschul nr. 38. [1885] 3-4

Doi învățăcei

se primesc în franzelăria lui

Stefan Moga,

Sibiu, Strada Trenului Nr. 4.

[1884] 3-6

Nici-când în viață

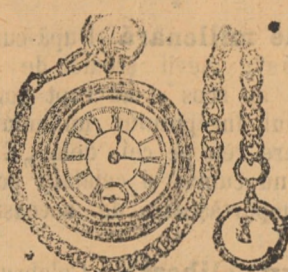
NU SE MAI DĂ

rara ocazie a pute cumpăra

numai pentru fl. 3.50

următoarea admirabilă colecție de mărfuri:

10 bucați fl. 3.50

10 bucați fl. 3.50

1 ciornic prima „anker-remontoir”, punctual cu garanție pe 3 ani;

1 lanț fin, imitație de aur, cu verigă de siguranță și carabin;

2 inele, imitație de aur, de cel mai nou fason cu briliante, peruzea și rubine imitate;

2 butoni pentru manjete, aur dublă, mecanism prevețat;

1 frumoasă broșă pentru dame, fason de Paris;

2 butoni pentru cămașă (chemisett) aur imitat.

Toate aceste 10 bucați practice costă laolaltă

numai fl. 3.50.

Pe lângă aceste se mai dă gratis o surprindere deosebită, pentru-ca firma mea se fie pururea ținută în memorie.

Se procură sigur și numai prin firma

Alfred Fischer,

Viena I., Adlergasse 12.

Neconvenind, banii se restituie cu pre-venire, încât ori-ce risic este exclus pentru cumpărător.

[1185] 6-6

Prima fabrică de țigle pentru siguranță

Stefan Bohn et Comp. Lugoj,

recomandă produsele sale:

Prima cărămidă de zid

prețuri foarte ieftine.

Mai departe:

Țiglă de coperiș pentru siguranță.

Cea mai nouă invențiune senzațională pe terenul acesta.

PENTRU LUGOJ ȘI ÎMPREGIURIME 60 cruceri METRUL □.

Aceste țigle sunt numai de câte 28—30 kilograme la metrul □. În urmarea acestei greutate foarte neînsemnate, caferii sufer foarte puțin. Țiglele acestea sunt și impregnate așa, cât construcția de lemn e asigurată în contra umezelii, ce se conservează în timp îndelungat.

Întocmirea de construcțiuni întregi se primește pentru prețuri moderate,

executându-se din materialul cel mai bun pe lângă garanție de mai mulți ani. Se roagă pentru comande numeroase

[1313] 2-8

cu stimă:

Stefan Bohn et Comp. Lugoj.

Fabrici de țiglă:

În Lugoj lângă drumul ce duce la Bocșa și Reșița; în Chichinda-mare, Hatzfeld, Sânt-Hubert și Károlyi-liget.

SENSAȚIUNE

fac din nou inventatele

ciornicele de buzunar goldin-remontoir originale de Genua cu capac dublu,

mechanism fin de precisiune din nikel, și cadran emailat.

Aceste ciornice, mulțumită amestecului de metal specific și cu totul nou, chiar și de către oamenii de resort se pot cu greu deosebi de ciornicele veritabile de aur, atât ce privește înfățișarea, cât și lucrul nobil și artistic (gravagiu exclusiv de mână). Pentru ciornicele noastre de goldin oferim garanția cea mai sigură, că-și păstrează pentru totdeauna asemănarea cu aurul și că mecanismul este cu cea mai mare îngrijire regulat și reparat.

[1134] 5-6

Pentru mersul regulat se dă o garanție în scris pe trei ani.

Prețul pro bucată 6 fl.

La acestea un lanț de goldin cu carabin de siguranță în fason sport, marquis sau chirasă, preț pro bucată fl. 1.50.

La fiecare ciornic un etui gratuit de piele.

A se recomanda prin depositul central

Alfred Fischer, Viena, I., Adlergasse Nr. 12.

Deja poimâne

din 12—28 Maiu.

Cea mai mare și cea din urmă

tragere principală

Loteriei maghiare de clase

Cel mai mare câștig în cazul cel mai favorabil

Un milion coroane.

25.007 câștig în bani = 6,284.000 cr.

Prețurile losurilor:

pentru	1/1	1/2	1/4	1/10	1/20
fl.	60.—	30.—	15.—	6.—	3.—

(Pentru porto și liste deosebit 25 cruceri.)

Căștiguri

Coroane

1 premiu de 600.000

1 câștig de 400.000

1 " " 300.000

1 " " 200.000

1 " " 100.000

2 " " 40.000

2 " " 20.000

5 " " 10.000

10 " " 8.000

34 " " 6.000

100 " " 2.000

200 " " 1.000

2650 " " 200

22.000 " " 150

A se procura prin

Carl Heintze,

Budapest, Servitenplatz 3.

[804] 14-14

Adresa telegrafică: **Lottoheintze Budapest.**

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.

Pentru „Institut Tipografic” T. Lavin Albini sub sechestru: Iosif Marschall.